

EN MÄNNISKAS TILLVARO

En analys av verklighetsuppfattningar utifrån filmen ”The Truman show”

**Författare: Kristin Wennberg
Handledare: Mikela Lundahl**

**C-uppsats i Kulturvetenskap 10 p
fördjupningsnivå 1
Institutionen för Omvårdnad, hälsa och kultur
Höstterminen 2005**

ABSTRACT

Filmen ”The Truman show” har använts som utgångspunkt för att diskutera hur människor uppfattar verkligheten utifrån sin livssituation. Tankar angående verklighet, media och tillvaro används för att diskutera filmens karaktärers medvetenhet och kunskap om sin egen situation. Då filmen handlar om Truman som filmas dygnet runt och sänds i en direktsänd TV-show över hela världen, utan att han vet om det, diskuteras även vilken roll media har för att skapa mening i människors vardagliga liv. Media används också för att förklara, enligt Truman, konstiga händelser vilket är meningen för att kunna hålla honom fortsatt omedveten om sin sanna tillvaro. Då personerna i filmen har olika kunskaper och erfarenheter om sin tillvaro, tas även tankar om detta upp för att visa på vad det är som gör att människor accepterar eller ifrågasätter sin situation. Med utgång från Trumans situation diskuteras även om människan har något fritt val att välja sin tillvaro.

Högskolan Väst
Institutionen för Omvårdnad, hälsa och kultur
461 86 Trollhättan
Tel 0520 - 22 30 00
www.hv.se

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte och frågeställning	4
Material och metod	4
Avgränsningar	4
Teorier om verkligheten	5
Kants åskådningsformer och tinget i sig	5
Platons grottniknelse	6
Hyperverklighet enligt Baudrillard	7
Likheter och skillnader	9
Filmen ”The Truman show”	9
Analys	14
Uppfattningar om verkligheten	14
Truman, den äkta människan	15
Den begränsade människan	16
Christof, världens skapare	18
Personerna kring Truman	20
Hemdragerskan.....	21
Christofts springpojke	22
Ängeln som ger skuld känslor	23
Frihetskämpen	24
Människorna i månen	25

TV som meningsskapare	25
Tillvaron via TV-skärmen	26
Livet i TV:n	28
Att välja sin tillvaro	29
Ett fiktivt liv	30
Sökandet efter sanningen	31
Slutdiskussion	32
Referenser	35

Inledning

För många människor i världen är TV:n ett stort inslag i vardagen, antingen genom att själva konsumera eller att höra andra tala om olika program. Dagligen sänds TV-serier och dokusåpor som är mer eller mindre skapade och redigerade av producenter vilket gör människor fullmatade med intryck av andras liv och tankar. Media blir därmed ett sätt för människor att ta del av händelser, men också för att erhålla information om hur världen ser ut och hur den uppfattas. Tidningsartiklar och inslag i TV-program innehåller diskussioner angående om att fly från verkligheten in i TV:ns och böckernas värld, en flykt från en jobbig och krävande verklighet. Det finns ett flertal filmer och TV-serier som ifrågasätter och utmanar verklighetsbegreppet. I och med att media får en allt större del i människors liv ifrågasätts skillnaden mellan det som anses vara på riktigt, i verkligheten och det som inte är det allt mer.

När jag såg filmen "The Truman show" första gången, fick jag mig en tankeställare angående vilken uppfattning jag har om verkligheten. Tänk om jag lever i samma situation som filmens huvudperson Truman, filmad dygnet runt utan att vara medveten om det. Jag började fundera över människorna som fanns runt mig, vilka var de? Hade de någon inverkan på hur jag uppfattade verkligheten? Har alla människor samma uppfattning om hur verkligheten ser ut? Dessa frågor fick mig att fundera över hur verkligheten upplevs och varför den upplevs som den gör. Utifrån en analys av filmen "The Truman show", som behandlar media och verklighet på ett intressant sätt, diskuteras människors olika uppfattningar om verkligheten, media och tillvaro. De olika karaktärerna och händelserna i filmen används för att diskutera om huruvida människor kan välja sin situation, men också hur verkligheten uppfattas utifrån den situation som levs i. Då filmen visar hur Truman lever sitt liv genom en direktsänd TV-show dygnet runt, diskuteras även hur verkligheten upplevs via media, både för de som följer Truman och de som är delaktiga i hans liv men också för de som tittar på TV i samhället utanför filmen.

Det är dock inte enbart media som är en stor del av en människas liv, utan även andra personer i omgivningen vilka kan vara delaktiga i påverkandet av hur människor upplever sin tillvaro. Utifrån sin egen livssituation och i förhållande till andra människor görs världen och situationen förståelig. Det är främst Trumans situation som belyses men även

de andra personerna runt honom och deras situationer, för att visa på hur uppfattningen om verkligheten skiftar och vilka faktorer som spelar in för förståelsen av tillvaron.

Syfte och frågeställning

Tanken är att analysera filmen ”The Truman show” genom att diskutera karaktärernas situationer utifrån olika föreställningar om verkligheten. Utgångsfrågorna är: Hur upplevs verkligheten av de olika karaktärerna i filmen ”The Truman Show”? Skiljer sig uppfattningarna om verkligheten åt, i så fall hur? Vad bidrar till att påverka de olika tankarna? På vilket sätt är media en del av en människas vardag? Har människan något val att välja i vilken situation hon vill leva?

Material och metod

Materialet består av filmen ”The Truman show”, från 1998. Att jag valt den filmen beror på att den utmanar och ifrågasätter verklighetsbegreppet på ett fascinerande sätt.

Människor kan vara så omedvetna om sin situation och leva enligt helt skilda premisser i förhållande till andra. Upplevelsen av verkligheten kan skifta mellan människor även om de är på samma plats, då de utgår från olika erfarenheter och villkor.

Utifrån filmen diskuteras frågeställningen med hjälp av Platons, Kants och Baudrillards tankar kring verklighet, sken och media. Jag använder mig av deras olika liknelser för att fördjupa förståelsen av filmens olika karaktärer och deras situationer samt för att dra paralleller med verkligheten utanför filmen. Jag har tittat på filmen ett flertal gånger, dels i sin helhet men också letat upp olika delar av filmen vilka jag funnit intressanta att analysera närmare. Främst har jag letat efter händelser, repliker och symboler som påverkat hur Truman upplevt sin tillvaro.

Avgränsningar

Jag väljer att göra en analys av filmen ”The Truman show”. Mitt syfte är inte att diskutera vad verklighet är utan hur den uppfattas utifrån olika perspektiv och tolkningar. Jag har valt att inte analysera ur vare sig genus-, klass-, etnicitets- eller åldersperspektiv. Även om det kan påverka hur verkligheten uppfattas och jag ställer en fråga i analysen, har jag valt att inte fokusera på det. Det viktiga är inte att göra specifika skillnader mellan människor, utan hur individen i sig uppfattar verkligheten utifrån den situation hon lever i.

För att göra skillnad i texten mellan filmen ”The Truman show” och den show som åskådarna i filmen ser på, skriver jag i fortsättningen filmen eller showen.

Teorier om verkligheten

Av filmen ”The Truman show” har jag inte funnit någon tidigare analys eller forskning. Dock finns det en del skrivet om dokusåpor och verklighet. Jag har tagit del av en del av detta material men valt att inte ta med det i denna analys, då det inte överensstämde med mitt syfte. Vad beträffar verklighetsuppfattning finns det lika många tankar som tänkare och att presentera alla här finns det vare sig anledning eller möjlighet till.

För att kunna analysera filmen utifrån min frågeställning har jag valt att använda mig av Immanuel Kants och Platons tankar angående verkligheten. Dessa två filosofer levde under vitt skilda förhållanden både tids- och platsmässigt. De har olika utgångspunkter och förklarar verkligheten på olika sätt. Det finns ändå vissa gemensamma drag. För att också få in verklighetsbegreppet i media har jag valt att använda mig av den franske 1900-tals tänkaren Jean Baudrillard.

Kants åskådningsformer och tinget i sig

Immanuel Kant levde 1724–1804 i Tyskland. I ett av sina verk, *Kritik av det rena förnuftet* beskriver han hur kunskap om världen erhålls och uppfattas (Kant 1779:111). För att förklara hur världen uppfattas av människan, använde Kant sig av det han benämner åskådningsformer (Magee 1998:135). Dessa består bl.a. av begreppen tid och rum. Genom dessa, via de fysiska organen – de fem sinnena, hjärnan och det centrala nervsystemet – uppfattar människan den yttre världen och tillskriver den mening. Tid och rum är ingenting som förnimms, de är förutsättningar för att kunna uppfatta det som ses (Delius m.fl. 2000:71). Utan dem skulle en uppfattning av världen utanför människan inte vara möjlig, allt som uppfattas ges mening utifrån kategorierna tid och rum. Det är utifrån det som händer här och nu som händelser tolkas och ges mening. Det vi uppfattar via organen genom åskådningsformerna i den yttre världen blir via förståndet begripligt. Det är organen som uppfattar kunskap och som leder till erfarenheter. Förståndet innefattar en föreställning om hur saker och begrepp är samt hur de hänger samman. Förståndet tillskriver det upplevda en mening vilket vi uppfattar som verklighet. Förnuftet har en

förmåga att bilda idéer av de begrepp som förståndet gjort begripligt och påverkar det vi förnimmer med sinnen (Magee 1999:134). Enligt Jean-Paul Sartre menar Kant att samtliga delar, åskådningsformerna, sinnen, förståndet och förnuftet är grundegenskaper som alla människor äger (Sartre 2002:11).

Kunskapen om världen är sådan den uppfattas, inte hur den är i sig självt. Det som organen kan göra begripligt är det som existerar för människan. Det som ses av ett ting är endast en uppfattning om det, inte tinget i sig. Upplevelserna av ett ting ligger i människans tolkning men utifrån vissa kategorier och i förhållande till andra ting, någonting som det inte är. Det finns också ting som människan inte kan uppfatta med sina sinnen, men genom att använda instrument som finns utanför kroppen, t.ex. mikroskop kan andra ting bli möjliga att uppfatta (Magee 1999:134). Människan blir medveten om och tror på saker först vid åsynen av dem. Det är uppfattningarna människan tror på, så som hon tror att tingen är, inte hur de är i sig självt.

Platons grottniknelse

Platon levde omkring år 428–348 f. Kr i Aten. En av hans tankar om hur världen uppfattas visar han i den berömda grottniknelsen som han talar om i *Staten* (Platon 2003). Han hävdar att de flesta människor är oförmögna att se verkligheten. För att klargöra hur han tänker, gör han en liknelse av människans oförmåga till att se den sanna verkligheten, med människor som sitter fastkedjade i både fötter och händer samt hals sedan tidig barndom. De har ingen förmåga att röra sig och kan endast titta rakt fram där de ser en grottnvägg. Bakom dessa människor finns en eld, mellan elden och människorna finns en mur som gör att de inte uppfattar sina egna skuggor mot grottnväggen. Uppe på och bakom muren går människor med saker i händerna och på huvudet. Dessa kastar skuggor på grottnväggen vilket är det enda som människorna i grottan kan se och uppfatta. Om människorna i grottan kan tala med varandra är det troligt att figurerna tilldelas namn för att kunna särskiljas. När människorna som går förbi talar med varandra eller ger ifrån sig ljud och det ekar i grottan, tolkar de som sitter fastkedjade därmed att det är skuggorna som ger ifrån sig ljud. Dessa skuggbilder utgör verkligheten för människorna i grottan. Om någon människa i grottan släpps fri ur bojorna skulle hans upplevelser förändras. Troligtvis skulle han först bli förblindad av det starka skenet som elden ger och bli förvirrad av alla nya intryck. Successivt skulle han vänja sig vid ljuset och även upptäcka solen som finns

utanför grottan. Han skulle se människorna och förstå sammanhanget, att det var de som hade framkallat skuggfigurerna på grottväggen. Dessa händelser skulle ge honom ny insikt och fördjupad kunskap av världen. Hans uppfattning av verkligheten skulle vidgas av dessa nya erfarenheter. Han skulle förstå världen som den egentligen är och att det han tidigare sett endast varit illusioner. Om samma människa skulle gå tillbaka till dem i grottan och försöka förklara vad som finns utanför skulle det vara oförståeligt för dem eftersom deras erfarenheter endast består av skuggor och ekon. Han skulle troligtvis bli betraktad som konstig, en lögnare som försöker lura de andra som är kvar i grottan (Magee 1999:31).

Det vi människor ser är, enligt Platon, endast skuggor av det perfekta, oföränderliga, objektets form. Alla människor är dåliga kopior, skuggfigurer, av hur den perfekta människan ser ut. Skuggfigurerna är falska, föränderliga, bilder av det som egentligen finns (Fredriksson 1994:13). Det enda vi upplever är vårt eget medvetande, inte verkligheten. Det som ses och som händer i medvetandet upplevs som verklighet. Platon skriver i Parmenides att det endast är vissa filosofer som kan se den riktiga verkligheten. De flesta människor ser endast skuggor av den riktiga verkligheten, även då de uppfattar skuggorna som verklighet (Platon 1991:124).

Utifrån dessa två filosofer blir min utgångspunkt att det finns en verklighet som alla människor lever i. Den ligger dock bortom de flesta människors förmåga att uppfatta. Skillnaden mellan Platon och Kant är att den förstnämnda anser att sann kunskap och därmed den sanna verkligheten är det enda viktiga att sträva efter. Kant däremot anser att människan accepterar att hon inte har tillgång till den sanna kunskapen. Det som uppfattas av varje människa är det relevanta, om det är verkligheten eller inte är inte lika viktigt. Hur uppfattningen om verkligheten är beror på individuella och kollektiva erfarenheter och kunskaper. Händelser tolkas olika av människor vilka bidrar till att forma tankar om hur världen ser ut och uppfattas.

Hyperverklighet enligt Baudrillard

Jean Baudrillard myntade begreppet hyperverklighet i början av 1980-talet. I *Simulacra and Simulations* redogör han för hur verkligheten uppfattas i dagens massmediala samhälle. Hyperverklighet menar han är det som människan uppfattar genom främst TV-

bilder i stället för det egentliga objektet (Baudrillard 1981:170). Begreppet har kritiserats för att vara överdrivet (Lyon 1994:65).

Människor har i alla tider kommunicerat, dock har metoderna förändrats genom historien. Från att endast haft direktkontakt, ansikte mot ansikte och vidare via texter genom boktryckarkonsten, har en stor förändring skett då den mesta kommunikationen idag sker genom massmedier. Den mängd information samt möjlighet till omedelbar kommunikering som finns idag oberoende av tid och rum, har bidragit till förändringar i uppfattningen om hur världen ser ut. I dagens postmoderna mediasamhälle är det enda människan ser skenbilder, "simulakra", av verkligheten (Lyon 1994:26ff). Baudrillard menar att det som representeras via massmedia, framförallt genom TV:n, har tagit verklighetens plats. Media kan sägas försvaga människans förmåga att definiera den autentiska verkligheten. Det som ses på TV uppfattas som verkligt men objekten ses inte längre som de egentligen är (Poster 2001:133). Då flera led mellan sändaren och mottagaren finns, olika producenter och redigerare som formar det som sänds, är det enda som uppfattas mellan de reella objekten och det som mottas, skenbilder. Någon autentisk och sann verklighet går inte längre att urskilja (Jansson 2002:194, Poster 2001:134). Skenbilderna skapar en känsla av autenticitet som gör att människorna inte behöver vara i kontakt med verkligheten (Ristilammi 2003:32). TV-bilderna uppfattas som den autentiska verkligheten.

TV är en del av det människan ser och uppfattar dagligen. Den är ett inslag i det vardagliga livet och påverkar därmed till viss del hur verkligheten uppfattas. Olika program förmedlar och propagerar för det som människan bör se, tro på och det som anses vara intressant. Då människan idag ständigt är överöst med mediebilder har gränserna, via massmedian, mellan fiktion och verklighet, offentligt och privat samt mellan det verkliga och falska, brutits ner och försvunnit (Barker 2003:343). Media är inte längre media då det främst inte längre används till att förmedla budskap. Det används idag snarare som underhållning, någonting som den stora massan av människor kan gömma sig bakom för att slippa engagera sig i samhällsfrågor och samhällsutveckling. Med hjälp av dramaturgi iscensätts olika budskap som ska förmedlas. Dramaturgin lockar en stor publik vilket, enligt Baudrillard, är massmedians syfte. Nyheter förmedlas genom och handlar om det som skapas i dramaturgiska program (Jansson 2002:192). På så sätt är media med om att skapa och styra uppfattningar om verkligheten, om vad som är viktigt och sant.

Medier har funnits länge och innan dess fanns sägner och berättelser som förmedlade historier om verkligheten och händelser. Om Baudrillard menar att människan tidigare har kunnat urskilja verkligheten är oklart. Det han fokuserat på är nutiden och hur människan uppfattar verkligheten i dagens mediasamhälle. Utifrån Baudrillards synsätt finns verkligheten men den är dold i medierna. Den autentiska världen har ersatts av den hyperverklighet som förmedlas genom media.

Likheter och skillnader

Utgångspunkten för dessa tre tänkare är att det finns en verklighet men deras uppfattningar och förklaringar om den skiljer sig åt. Kant anser att människan accepterar att hon inte ser den sanna verkligheten och att hon heller inget gör för att finna den. Platon visar på att den sanna verkligheten är viktig att finna för alla människor, men det är få som gör det. Dessa två levde innan median fick stor genomslagskraft. Baudrillard hävdar att verkligheten blir allt svårare att upptäcka då TV-bilderna tar allt mer plats och förmedlar hur den ska uppfattas. Baudrillard används för att diskutera TV-showens betydelse för människans tillvaro och liv.

Dessa tankar användas för att visa på hur verkligheten kan uppfattas av människor i olika situationer samt med olika erfarenheter, samt för att visa på likheter i filmens värld och i världen utanför.

Filmen ”The Truman show”

Filmen handlar om Truman Burbank som är TV-stjärna i sin egen show. Han är dock omedveten om sin situation som stjärna och att allt han gör filmas dygnet runt och sänds i direktsändning till hela världen. Seahaven, staden han bor i ligger på en ö som heter Seahaven Island. Filmen utspelar sig under fyra dagar då Truman är med om flera händelser som gör att han börjar ifrågasätta sin tillvaro. Det ges en del tillbakablickar för att filmens åskådare ska förstå varför Truman reagerar som han gör, samt för att förklara tidigare händelser som varit och som är betydelsefulla för Truman eller för att filmen ska bli förståelig.

Showen startade redan innan Truman föddes. Han var ett av flera önska barn, tänkta att kunna bli TV-stjärna. Dagen då showen skulle börja föddes Truman och han adopterades

av det TV-bolag som skapade showen. När filmen utspelar sig finns det ungefär fem tusen kameror utspridda över hela staden.

Alla människor som lever runt Truman är skådespelare. De är utvalda av producenten Christof och har olika roller och funktioner. Huvudpersonerna i showen förutom Truman är Meryl, Trumans fru samt Marlon som är hans bästa vän sedan 7-års ålder. Även Trumans mamma Angela som betyder mycket för Truman är en av huvudpersonerna. Hans pappa Kirk dog när de två var ute och seglade när Truman var yngre. Kirk återkommer under tiden då filmen utspelar sig vilket gör även honom viktig för Trumans liv och TV-showen. Händelsen då Kirk dog gjorde Truman rädd för vatten, vilket var meningen för att kunna hålla kvar honom på ön.

I filmen är även Sylvia, som Truman träffade och blev kär i när de gick i skolan, en viktig karaktär. Hon försökte göra Truman medveten om att allt var skapat just för honom men tas snabbt ur showen. I filmen följs hennes kamp mot Christof men hon syns inte i showen då hon inte medverkar längre. Minnet av henne finns fortfarande starkt kvar hos Truman. För att få en inblick i hur de träffades och hur hon hastigt togs ur showen visas avsnittet då detta hände. Det sänds när Truman sitter och drömmer sig tillbaka med Sylvias tröja i sin famn, vilken hon glömde när hon försvann. Även Christof är en viktig rollfigur i filmen. Det är han som är skaparen till showen och Seahaven Island. Staden är omringad av vatten, för att kunna ta sig bort från staden måste Truman ta sig över vattnet antingen med båt eller över bron. I kontrollrummet, som ligger på våning 221, även kallad ”månrummet” (det är den måne Truman ser som de sitter i), kan Christof styra allt från vilket väder det ska vara, när solen ska gå upp och ner samt vad som ska sägas i vissa situationer och vilka händelser som ska ske. Till sin hjälp finns fler medarbetare som bevakar Truman dygnet runt och rapporterar till Christof vid oförutsedda händelser.

Christof och medarbetarna syns inte i showen men de är centrala figurer i filmen. På liknande sätt är även de människor som följer showen en del av filmen. De följer Truman oavsett vad de gör, vilken ålder de har och var de än är någonstans. I filmen finns en pub, Tru-Pub, som visar ”The Truman show” varje dag. Besökarna och de som arbetar där förklarar för varandra vad som har hänt tidigare under åren och vem som är vem. I Tru-talk, en talkshow om Truman där händelser diskuteras, kan människor ringa in och ställa

frågor om showen. Vid ett tillfälle ringde Sylvia dit och ifrågasatte Christofs behandling av Truman, vilken rätt han har att göra ett barns liv till åtlöje.

I början av filmen, dag 10 909 i Trumans liv, faller en lampa ner från himlen när Truman är på väg till bilen. Han går försiktigt fram och tittar på den. När han sedan sitter i bilen får han via radion en förklaring att det var ett flygplan som hade tappat någonting. Ett par dagar senare blir det fel på radiosändningen. Rösten på radion återger Trumans rörelser när han sitter i bilen. Förklaringen via radion den här gången är att de råkade få in fel frekvens, polisradions.

Dag nummer två i filmen, får Truman syn på sin pappa, Kirk som han trodde var död. När Truman kallar honom pappa, släpas Kirk iväg med hjälp av medarbetare till en buss, då det inte är meningen att han ska återkomma till showen. Den personens närvaro förklaras som en uteliggare och sådana bör städas undan från staden. Alla dessa händelser gör att Truman börjar känna sig iakttagen och han ifrågasätter sin tillvaro allt mer. Han börjar allt mer misstänka att han är inblandad i någonting och försöker prata med Marlon om det. Som svar får han då att han inbillar sig, att det bara är ett önsketänkande att få vara i centrum. Han försöker på andra sätt ta reda på vad det är som händer men ingen säger sanningen till honom eftersom de är skådespelare och blir tillsagda hur de ska agera och vad de ska säga. Truman har länge haft en dröm om att upptäcka världen och försöker på olika sätt ge sig iväg för att resa. Det är till Fiji och Sylvia han vill åka, han nämner för Marlon att han vill åka till Fiji, men inte att det är Sylvia han vill träffa. Det skapas dock ständigt olika problem som skjuter upp hans resa.

En dag när Meryl kommer hem från arbetet sitter Truman i bilen, hon sätter sig bredvid honom. Han har upptäckt att människor går i en cirkel runt kvarteret och försöker få Meryl att förstå det. Hon försöker ignorera honom men Truman blir arg och låser bildörren när hon försöker gå ur. För att få Truman lugn säger hon att han bara är upprörd över att han inte får åka, så hon ger honom tillåtelse till att åka, men att han bör spara ihop pengar i några månader först. Han vill åka nu och kör iväg, Meryl kan inget annat göra än att följa med. Från kontrollrummet skapas händelser som gör det svårt för dem att ta sig igenom staden, men Truman ger sig inte. Han lyckas lura de människor som kontrollerar händelserna så de till slut kommer till bron. Eftersom han inte själv vågar köra över, tar han Meryls hand och lägger den på ratten. Samtidigt som han gasar blundar han och Meryl

får styra. De kommer över bron men även där finns det skådespelare som stoppar honom. De påstår att det har uppstått en kärnkraftsläcka och att de måste vända. Truman tror inte på det och springer ut i skogen för att försöka fly. Människorna vid läckan, som är medarbetare lyckas fånga in och köra hem honom. När de väl är hemma igen pratar Meryl konstigt, enligt Truman, hon gör kakaoreklam för tittarna till showen. Han undrar om hon också är inblandad och blir våldsam. Hon skriker på hjälp och strax därefter kommer Marlon in med ett par öl och räddar henne.

Den kvällen, efter alla dessa händelser, sitter Marlon och Truman och pratar. Marlon säger att Truman hade rätt, pappan lever och han kommer gåendes mot dem. Då det inte var tänkt att han skulle komma tillbaka, eftersom han dog i showen, men ändå gjorde det blev han åter inskriven i showen för att lugna Truman och för att återställa situationen. Truman blir mycket rörd över att se honom igen men har ändå inte gett upp tanken på att komma iväg. Han låtsas återgå till sitt liv igen, men genom att lägga en snögubbe i sängen och en bandspelare med inspelade snarkningar lyckas han rymma en natt när alla tror att han sover. Vid upptäckten att han är borta bryts sändningen av showen och det uppstår kaos. Telefonerna blir nedringda och media spekulerar i vad som hänt Truman, om han är död eller fortfarande i livet.

Alla i staden ger sig ut för att leta efter honom med hjälp av Christof som skickar dem till olika platser. När de inte hittar honom vill Christof se hamnkamerorna där ser de honom till slut, seglandes i en båt. De startar sändningen igen till glädje för många TV-tittare. Människorna på puben satsar pengar på huruvida det ska gå för honom. För att försöka få Truman att vända om, ger Christof order om att starta ett väderprogram vilket skapar storm, lokalt runt båten. Truman faller i vattnet av vågorna men lyckas ta sig upp och säger, menat till Christof: "Is that the best you can do!" Christof skapar då än högre vågor samt blixtrar tills båten kantrar. De finns ingen räddningsbåt ute som kan rädda honom när han faller i vattnet. Christofs kommentar då människor runt honom säger att de inte kan låta Truman dö i direktsändning, är att han föddes i den situationen och kan därmed också sluta sitt liv så. Truman, som har bundit fast sig i båten, faller under vattnet. Alla väntar med spänning på livstecken från honom. Så småningom stillar Christof vattnet och solen kommer fram. Båten med en livlös Truman kommer på rätt köl igen. Efter en stund hostar han upp vatten och hissar segel igen. Han seglar tills fören på båten gör hål i kulissen, vilken ser ut som himlen. Truman försöker göra hål på väggen men lyckas inte. Han

hoppas därför ner från båten och går i vattenkanten längs kulissen, tills han ser en trappa vilken han väljer att gå uppför. Där finns en dörr med skylten "Exit". När Truman öppnat den börjar Christof tala till Truman, berättar hur allting är skapat och att Truman är en TV-stjärna. Christof försöker få honom att stanna kvar i staden genom att säga att det är samma verklighet där ute som innanför, med den skillnaden att i Trumans värld finns ingenting att oroa sig för, där finns ingenting farligt. Truman väljer dock att lämna showen genom att bocka och tacka för sig. Efter han gått ut genom dörren ses Sylvia, i glädjetårar, springa ner för en trappa, glad för att Truman lämnade showen. Övriga åskådares känslor är mycket blandade. Några är glada då de vann pengar på en vadslagning andra är glada för att han lyckades ta sig ut. De finns även de som faller tårar. Den sista kommentaren fälls av två män vilka sitter på sin arbetsplats där de har följt Truman. Då sändningen bryts efter att Truman lämnat showen frågar de varandra vad som finns mer på TV att se.

Analys

Uppfattningar om verkligheten

Det finns olika uppfattningar om verkligheten i filmen; Trumans, medskådespelarnas, medhjälparna till showen samt åskådarnas. De har tillgång till olika sorters information vilket gör att de uppfattar sin situation på olika sätt.

Enligt Platons tanke har varken Truman eller skådespelarna sett verkligheten som den är, de har endast olika uppfattningar om verkligheten. Skådespelarna vet om att den värld de lever i är skapad men ser den ändå inte som falsk, bara kontrollerad. De lever i staden och vet att den är skapad. De kan ändå liknas vid Platons filosofer och sägas ha sett den sanna verkligheten men ändå väljer att delvis leva i den skapade staden. Skådespelarna har möjlighet att gå in och ur showen utifrån den situation som känns bäst för dem. Troligtvis har flera av skådespelarna ett liv utanför staden. Truman är, till skillnad från skådespelarna, en ”vanlig” människa som ännu inte har upptäckt den riktiga verkligheten. Han är dock på väg att göra det under de dagar som filmen utspelas.

Det som människan är med om, fastän vetskapen om det konstruerade finns uppfattas som verklighet. Tingen finns på samma sätt i Seahaven som utanför den skapade staden men situationen är annorlunda. Det som sker är på riktigt, även då staden är skapad. Enligt Kants tanke, uppfattar skådespelarnas förstånd det upplevda som verklighet oavsett om det är i den skapade staden eller utanför. Det som sker här och nu händer i verkligheten. Deras erfarenhet och förnuft säger dem dock att i den, av Christof, skapade och kontrollerade staden existerar människor och ting på riktigt men att det finns en annan, mer sann verklighet än den i Seahaven. Det har gjorts en överenskommelse mellan skådespelarna och Christof över hur situationen ska vara och se ut. Förnuftet inom människan är, enligt Kant, medfött och har samma funktion för alla. Trumans erfarenheter är olika de andras vilket gör uppfattningarna om verkligheten olika. De ser samma ting men förnuftet gör deras tolkningar olika. Alla i showen, inklusive Truman, ser samma saker och har samma ord för dem. De har alla lärt sig hur tingen ska benämnas men hur situationerna tolkas och vad tingen är till för har de olika uppfattningar om. Det som skiljer Truman från skådespelarna är att han tror att det som finns och det som händer där han bor fungerar på liknande sätt i alla andra städer och hem.

Truman, den äkta människan

Truman är den enda som inte vet någonting om sin situation. Christof har gett Truman hans namn. Det kan liknas vid att Truman är den sanna och riktiga människan till skillnad från de övriga i showen som är skådespelare, kontrollerande och ”falska”.

Det som Truman ser och tolkar är hans uppfattning om verkligheten. Den är skild från de andras på så sätt att de har en annan erfarenhet och kunskap om situationen. Truman vet att det finns någonting utanför staden. Genom tidningar, TV och skolan vet han hur världen ser ut men har aldrig haft möjlighet att komma iväg och är därför inte medveten om den skapade platsen. Han vet inte heller att det är någon som kontrollerar händelserna och motarbetar honom när han blir för nyfiken på det som finns utanför staden. Som liten ville han bli upptäcksresande och se massa nya delar av världen, den drömmen finns fortfarande kvar som vuxen. Men för att Truman inte ska våga eller kunna ge sig iväg skapar producenten med hjälp av skådespelarna händelser som ständigt skjuter upp en resa.

Den dagen Truman, via radion upptäcker att han är förföljd, går han in i en byggnad han inte varit inne i tidigare. Han säger att han har en avtalad tid med en person, trycker på knapparna till hissarna. Dörrarna går upp, men det finns ingen hiss utan ett rum med rekvisita och personer. Han har råkat titta in bakom kulisserna. Han blir snabbt utslängd därifrån med förklaringen att de renoverar hissarna, Truman tror dem inte. Dagen efter får han en annan förklaring av Meryl. Hon har bråttom till sjukhuset, där hon arbetar, för i hissolyckan som var under gårdagen, skadades en ung flicka och måste amputeras. En oförståelig händelse förklaras för Truman genom en annan påhittad händelse. Hissen fanns inte, det var bara som det såg ut utifrån. Det var en skymt av Platons eldsken han såg, han blev förvirrad och försöker hitta förklaringar men får inga svar som han är nöjd med. Det är inte alltid det som uppfattas som egentligen finns. Det som, enligt Kant, uppfattas med sinnen och tillskrivs som verklighet är inte det egentliga objektet (Magee 1999:134). När Truman såg någonting som inte var vad han hade väntat sig, fick han nya erfarenheter som förändrade hans uppfattning. Det fick honom att fundera över sin situation och viljan att ta reda på vad som händer blev starkare.

Även om Truman är omgiven av kameror så finns det ingen kamera inne i Trumans huvud som kan förmedla vad han tycker och tänker. Genom uppväxten erhåller Truman

kunskaper och erfarenheter som formar hans uppfattning om verkligheten. Människan ser det hon vill se och blundar för de symboler och tecken som visar en annan riktning mot det som inte passar in (Sartre 1946:51). I hela sitt liv har Truman levt sitt liv utan att ifrågasätta sin tillvaro. Men när allt fler konstiga saker händer börjar han fundera på hur hans liv är utformat och vem han är. Det kritiska förnuft som vi enligt Kant föds med besitter även Truman, han upplever och tolkar händelser utifrån sina erfarenheter och sinnen (Magee 1999:135). Det är genom sitt förnuft som Truman inser att han är inblandad i någonting och börjar ifrågasätta tillvaron samt människorna runt honom. När ingen vill förstå honom och han blir motarbetad låtsas han acceptera situationen, för att senare kunna rymma. Han pratar med sig i själv i spegeln flera gånger vilket alla kan se då det finns en kamera placerad bakom den. I slutet när han låtsas återgå till sitt tidigare liv, ritar han en figur på spegeln och säger: "I hereby proclaim this planet Trumania of the Burbank-galaxy. That one's for free." Han misstänker att han är i centrum och proklamerar staden till sin egen. Det är hans planet. Medarbetarna i kontrollrummet tolkar det som att han är tillbaka till sitt vanliga jag. Truman låtsas däremot endast upprätthålla skenet av sitt "tidigare jag" för att senare kunna rymma då han misstänker att han inte är lika hårt bevakad längre.

Vid ett tillfälle efter att Truman kommit på att han är inblandad i någonting och låtsas vara som vanligt frågar en av grannarna hur Truman mår. Han tittar på sin klocka och säger att den fortfarande går och därmed lever han också. Klockan blir en metafor för tid och rum. Det han, enligt Kants tanke, uppfattar här och nu händer på riktigt genom hans sinnen vilket blir hans uppfattning om hur världen ser ut. Han vet inte vad det är han är mitt i men så länge klockan går så finns han till oavsett situationen. Han existerar i staden men vet inte vem han är och vad som händer.

Den begränsade människan

Stuart Hall presenterar i *Representation* olika tankar om hur världen ges mening via språk och symboler. Världen representeras på olika sätt för att göras begriplig. För att människor ska ha en liknande uppfattning om verkligheten används gemensamma koder och överenskommelser (Hall 1997:15). Det finns endast en bilväg som leder ut ur stan. Den andra som finns slutar vid en bro som är halvfärdig. Truman och Marlon sitter ofta vid den och dricker öl. Det blir en symbol för Trumans begränsade rörlighet, hit kommer du men inte längre. Ibland tar det sig även ner till stranden och tittar ut över vattnet, Truman

längtar iväg. Stranden blir också till en symbol för var gränsen går och för vilka ställen Truman har rätt att beträda. Som liten var han nyfiken och när familjen en dag var på stranden försökte Truman klättra över en stenhög men blev stoppad av sin pappa med förklaringen att det var farligt där, han måste lära sig veta sina begränsningar.

För att försöka få kontakt men Sylvia ringer Truman nummerupplysningen och frågar efter numret. Någon Sylvia finns inte, då han inte kommer till någon upplysning utan till någon av personerna i kontrollrummet som inte vill att han ska få kontakt med henne. Då han inte lyckas få numret bestämmer han sig för att resa till henne på Fiji i stället. Trumans första idé är att boka en flygbiljett. Inne på resebyråns kontor där Truman sitter och väntar på att få boka biljetten finns en affisch med ett flygplan som blir träffad av en blix. Texten lyder: "It could happen to you!" Det finns också en affisch med texten "Travellers Beware", den varnar för terrorister, sjukdomar, vilda djur och ungdomar. Skaparna till showen vill få honom att tro att det är farligt att resa. Det är ett underligt ställe att ha sådana affischer på. Resebyråer vill annars sälja så många resor som möjligt, men inte till Truman. De visar vilka händelser som kan hända för att göra Truman rädd för att flyga. Det hjälper inte då han ändå vill boka en resa men då det inte finns någon resa att boka förrän om minst en månad försöker han i stället ge sig iväg med buss. Då busschauffören är en skådespelare som inte kan köra buss kommer de inte iväg och de blir ombedda att kliva av bussen.

Alla sätt på vilka Truman försöker ge sig iväg, misslyckas. Christof ser till att han inte kan lämna staden och därmed bli medveten om sin egen situation. Enligt Platon befinner sig de flesta människors medvetande om den sanna verkligheten i grottan, få ser den riktiga verkligheten. Truman kan sägas vara en av dessa människor vars medvetande är fast i grottan. Han ser skuggor av det som finns utanför hans värld och är inte medveten om att det endast är sken. De olika händelserna som Truman är med om och som gör att han börjar fundera över vad som händer kan liknas vid att han tar sig loss ur bojorna och försöker sträva mot solen. Han är nyfiken på och vill undersöka skuggfigureerna, vad de är för några. Han vill ta sig loss från bojorna och ut ur grottan. När han börjar inse att skådespelarna, som kan liknas vid skuggfigurer, inte är vad de ser ut att vara och att de inte är det enda som finns blir han rädd och försöker få förklaringar av människorna i omgivningen, främst av Marlon. Eftersom Marlon är skådespelare säger han inte sanningen till Truman och då det händer allt fler konstiga saker får han en insikt i att allting hänger ihop, han vet inte än på vilket sätt utan väljer då att gå vidare, ut ur grottan för att se vad

som finns där. Han vill veta sanningen om vad som händer samt få en annan, fördjupad bild av verkligheten. En viktig skillnad mellan Platons grottlukelse och Truman är att, hos Platon finns ingen person som hindrar människor att ge sig iväg och det finns ingen människa som avsiktligt har skapat skuggbilderna.

För att Truman ska behålla sin uppfattning om världen och inte ifrågasätta sin tillvaro används ovan nämnda symboler och tecken, även andra symboler används för att Truman ska inse hur bra han har det i Seahaven. Ett TV-program som står på när Truman sitter själv och tittar i ett fotoalbum heter "Show me the way to go home". Den belyser det bästa med en småstad och ger argument till varför Truman bör stanna hemma. På bilarnas nummerplåtar står det "Seahaven, a nice place to live". En av dagarna visar en kollega upp tidningens första sida. Där står det: –"The best place on earth – Seahaven voted planet's top town". Under filmens första dag blir Truman även tilldelad ett arbetsärende på en annan ö. Om han inte åker påstår en av kollegorna att han riskerar bli av med sitt arbete. Han vill egentligen inte åka och när han går ut på bryggan för att gå på båten ser han en eka ligga halvt under vattnet. Den påminner honom om hans pappas olycka. Han blir rädd och vågar inte gå vidare ut på bryggan till färjan utan går tillbaka. De "gav" Truman det ärendet för att påminna honom att han är rädd för vattnet så han inte ska våga lämna ön och åka till Sylvia. Dessa symboler är utplacerade så att Truman inte ska vilja eller kunna ta sig från staden, ut från Platons grotta och få en annan uppfattning om verkligheten.

Det Truman upplever är hans verklighet men när han börjar misstänka att staden inte är vad den ser ut att vara, vill han veta sanningen. Hans uppfattning om sin situation förändras och han får en annan förutsättning och kunskap om världen. Han vet inte än vad som finns utanför staden och vad som händer men hans uppfattning om verkligheten har förändrats. Då Truman får veta hur han levit, vilket kan ses som i en lögn, är han trött på det och väljer att lämna den. Trumans frihet blir showens undergång.

Christof, världens skapare

I filmen förklarar Christof att han vill göra en show där allting är verkligt, på riktigt. Han tror att människor är trötta på dåliga repliker och falska känslor. Trumans känslor är äkta vilket gör att människor väljer att följa Truman. Den uppfattning om verkligheten som Christof har och den värld han lever i är han missnöjd med. Han vill skapa en annan värld

och därigenom erbjuda andra människor tröst och en möjlighet att drömma sig bort, men det som skådas är en bild av Christofs egna fantasivärld. Staden blir en reaktion på världen som finns utanför. Är hans dröm att skapa det perfekta samhället enligt amerikanska mått? Staden där Truman lever i har städade gator, välskötta hus med trimmade rabatter och buskar. Truman kan ses som en normfigur, utvald och skapad av Christof efter hur den perfekta människan bör se ut och vara, vit och heterosexuell. Christof har möjlighet att sätta ”rätt person på rätt plats” för att få det som han vill ha det. Men att det är en mörkhyad man som kör båt och buss och att det är en vit kvinna på resebyråns kontor, är det någonting som Christof har tänkt ut? Är det så som den amerikanska drömmen ser ut, eller försöker han efterlikna världen så som den ser ut i Amerika idag? Men hans dröm kanske är att skapa den perfekta världen, i så fall innefattar den att olika människor har olika tillgång till vissa arbeten och sociala rum, att uteliggare inte bör existera i städerna. Det är Christofs idé om världen och människosyn som speglas i showen. Allting är perfekt, minsta avvikelse ordnas snabbt av någon skådespelare. För att drömmen om det perfekta samhället och den heterosexuella normen ska kunna upprätthållas och då ett av målen med showen är att se ett nytt barn födas i showen, skrivs en ny kvinna in i showen efter att Meryl lämnat Truman. Hon heter Vivianne och blir arbetskamrat med Truman, det är en kvinna som de tänker sig att Truman ska gifta sig med och få barn med. Det går dock inte som Christof tänkt då Truman väljer att lämna serien.

Christof har skapat en trygg värld där ondska inte existerar, så som världen borde se ut, en utopisk värld utifrån ett västvärldstänkande. Han anser att världen utanför är sjuk och sköter om staden och Truman som ett barn. När Truman sover eller seglar, klappar Christof bilden av honom på skärmen som om han vill vårda honom. Christof lever för och genom Truman och den skapade världen. Truman är hans livsverk och skyddsling, hans allt. Han är rädd för att släppa taget om Truman då hans livsuppgift enligt honom själv har blivit att skydda Truman från allt ont. Han vill inte tro på att Truman vill lämna staden och blir sorgsen när Truman ger sig iväg och inte vill ha den framtid som Christof gett och satsat på honom.

Christof kan liknas vid att han tror sig ha varit utanför grottan och vet varifrån skuggfigurerna kommer. Han anser dock att den värld och uppfattning verkligheten som Truman lever i är bättre än den verkliga verkligheten. Där finns inget ont, det är där som det äkta och riktiga finns. Skuggbilderna är lika sanna som det som finns utanför och som

skapar dem. Det finns ingenting utanför grottan som inte finns inne i den. Han gör allt för att Truman inte ska slita sig loss från sina bojor och ta sig ur grottan och där igenom få en annan uppfattning om verkligheten och världen. Christof kan liknas vid Christ, en Gud som har skapat en stad och kan styra en hel population. Vid ett tillfälle sitter Truman och Marlon vid stranden och tittar på solnedgången. Marlon beundrar den med kommentaren, ”That’s the big guy”. Inför Truman menar han Gud, på så sätt är Christof Trumans Gud, det är han som har skapat solen. När Truman är på väg att gå ut genom dörren och Christof talar till honom, låter det för Truman som att det kommer från himlen. Stadens skapare, Gud, talar till honom. Christof har möjlighet att styra hur Truman uppfattar verkligheten till viss del. Han kan påverka vad som kan hända men Trumans förnuft kan han inte styra. Därför är Christof beredd på att göra ändringar i showen när Truman gör oförutsedda saker.

Personerna kring Truman

Alla skådespelarna i showen är med om att upprätthålla Trumans uppfattning om verkligheten och sin situation, därmed också TV-showen. De begränsar hans erfarenhet och kunskap om sin situation då de undanhåller information från honom. Christof styr skådespelarna ibland då han talar om vad de ska säga och göra för att lura Truman men också för att göra en så bra TV-scen som möjligt. Om någon skådespelare försöker få Truman att inse sin situation blir de snabbt borttagna ur showen med olika förklaringar, som Sylvia.

Truman möter dagligen två män, ett tvillingpar. Samtidigt som de säger hej, trycker de upp honom mot en reklamskylt, för att kunna sprida budskap om konsumtion till åskådarna. Andra skådespelare blir regisserade så de ska hindra Truman från att komma i kapp bussen som hans pappa blev ivägsläpad på. De gör allt de kan för att få Truman att göra som han ska, träffa och prata med ”rätt” människor, allt efter Christofs befallningar. Skådespelarna är delaktiga vid de skapade händelserna som sker för att hindra Truman från att upptäcka sin situation och lämna stan. Människorna i den skapade staden bor och arbetar i den för att Truman ska tro att alla existerar på samma sätt, under samma förutsättningar och för att den ska likna en stad som alla andra, en som finns utanför Seahaven. Skådespelarna ger ibland varandra blickar utan att Truman ser det. De lever under samma premisser och förhållanden som är helt andra än Trumans. De vet var kamerorna finns någonstans. De får

hjälp om de känner sig hotade eller om de inte kan förklara för Truman hur allt hänger ihop. Antingen med Christofs hjälp, då han talar om för dem vad de ska säga eller så skickar han in andra personer för att hjälpa till. Trumans okunskap ger många människor en mening med sitt liv. Skådespelarna lever en stor del av sina liv på en trygg plats där allting är ordnat och säkert.

Hemdragerskan

Truman och Meryl träffades när de gick i skolan. Hon låtsades falla på honom och skada sig samtidigt som Truman hade fått syn på Sylvia. Hon kom in i rätt tid i showen då Sylvia inte ansågs vara rätt person enligt Christof. Meryl och Truman gifter sig, de bor tillsammans och försöker spara pengar. Meryls namn liknar Mary, Jesus moder Maria. Hon är den vårdande kvinnan som står Truman närmast och som försöker genom olika sätt få Truman att stanna hemma och framför allt kvar i staden och showen. När Truman nämner för Meryl att han vill ut och resa, för hon på tal att de skulle försöka skaffa barn och att det är ett tillräckligt stort äventyr. Truman däremot säger att det kan vänta. Vid tillfället då Truman stänger in Meryl i bilen och åker i väg tills de stannar vid bron där Truman inte först vågar köra över själv, försöker hon få honom att vända tillbaka genom att säga: "You know that it would be like this. Let's go home where you feel safe". Det får motsatt effekt då han tar hennes hand och lägger på ratten och gasar tills de är över på andra sidan vattnet. Meryl blir rädd och skriker men när de väl kommit över bron lugnar hon sig. Hon försöker tala förstånd med Truman. Genom att fråga vad de ska leva av när de åker iväg försöker hon få honom att vända. Pengar blir ett sätt att få honom att inse det irrationella med att åka iväg. Truman går inte på det utan fortsätter köra. Meryl är nervös men när hon inser att en kärnkraftsläcka är iscensatt slappnar hon av, hon förstår att hon får hjälp med att stoppa honom. Truman tror inte att det är någon läcka men frågar om det finns någon väg runt. När de fått en förklaring att det inte finns någon och han tackar en polis, vilken svarar "You're welcome Truman", blir han först stel men samtidigt fick han en del av sina farhågor bekräftade, många vet vem han är, utan att han vet varför. Han springer iväg ut i skogen, han vill bort från platsen och situationen. Meryl ropar att de ska stoppa honom vilket de lyckas med eftersom de är betydligt fler än Truman. Poliserna kör hem honom, tillbaka till platsen där han hör hemma.

Meryl försöker upprätthålla sin roll när de kommer hem vilket är svårt då Truman blir våldsam och frågar om hon också är inblandad. Hon vet inte hur hon ska reagera, tar tag i ett köksredskap och hotar Truman. Han blir då rädd men lyckas ta redskapet ifrån henne och gå efter henne. Hon ber i panik om hjälp. Truman frågar då vem hon pratar med och tar tag i henne, strax därefter kommer Marlon och räddar henne.

I början av filmen säger Meryl att showen och livet i staden är som en livsstil för henne. Hon gör ingen skillnad mellan privat och offentligt liv. Det är precis som för Truman, och som Christof avsett, ett välsignat liv hon lever. Innan Truman började ifrågasätta sin tillvaro var det troligtvis en trygg plats för henne att leva på. Det fanns kameror som följde henne och hon visste att ingenting ont kunde hända henne. Christof ville inte se någon ondska i staden så det fanns ingenting att oroa sig för. När Truman blev våldsam var det inte längre så oskuldsfullt och hon kände sig därför utsatt och valde att lämna honom och därmed också showen.

Christofs springpojke

Marlon spelar rollen som vän, någon som Truman ska kunna vända sig till och ha roligt ihop med. De har varit bästa vänner sedan de gick i skolan och har hittat på en mängd saker tillsammans. Marlon påminner Truman om det för att han ska minnas allt som varit bra när han tycker att tillvaron är konstig och han ifrågasätter andra människors beteende. Truman är som en bror för honom, säger han. När det börjar hända konstiga saker är det till Marlon som Truman vänder sig, han litar på honom. Precis som de andra skådespelarna gör dock också Marlon allt för att få Truman att stanna kvar. När Marlon och Truman sitter och pratar ger Christof Marlon direktiv om vad han ska säga. Det är som att Christof pratar via Marlon för att göra så övertygande och känslofyllda scener för åskådarna som möjligt.

Marlon valde att, för ett tag, lämna staden för att sedan komma tillbaka. Förklaringen till Truman var att han reste runt och arbetade på olika ställen i världen. Den ”resan” blev ett sätt för Marlon att försäkra Truman att det inte finns någon bättre plats än Seahaven, att det är den bästa platsen på jorden. Marlon visar Truman ”den rätta vägen”, så som han bör tänka och förklarar hur det är. Genom att återkoppla till sig själv och sina egna drömmar, försöker han få Truman att inse att det inte finns någonting att vara inblandad i och hur fånig tanken är, om att allt skulle kretsa kring honom. Allting handlar inte om Truman eller

om någon annan enskild person. Om alla skulle vara inblandade på något sätt skulle även Marlon vara det, men eftersom de är bästa vänner skulle Marlon aldrig göra något sånt mot Truman. När Marlon säger det reagerar Truman och blir misstänksam, som att det han sa var för bra.

Det är Marlon som får förklara känslomässiga händelser för Truman, men också få honom på andra tankar när oväntade saker händer. När Truman spanat in Sylvia finns han där för att distrahera Truman, få honom att inte titta åt hennes håll. Det är han som kommer till Trumans hem och räddar Meryl när Truman ifrågasätter hennes inblandning. När Kirk är återinskriven i showen för att återställa tillvaron för Truman är det Marlon som har låtsats leta upp honom igen. Vid Trumans försvinnande är det han som skickas till Trumans hus för att leta efter honom. Genom att ta med sig öl förklaras hans besök om Truman skulle vara kvar i huset. När Truman inte går att finna i sitt hus, blir Marlon en av dem som leder skallgången.

Ängeln som ger skuldkänslor

Angela, Trumans mamma, kan ses som en ängel, angel. Hon är den som vakar över Truman så ingenting ont ska hända honom. Hon används också för att ge Truman skuldkänslor så han ska stanna kvar i staden så hans bild av verkligheten upprätthålls. Vid tillfället då Sylvia försvinner, får man förklarat av personerna på puben att Angela blev sjuk. Truman stannade hemma för att ta hand om henne och hade därmed ingen möjlighet åka efter Sylvia. När Truman såg sin pappa försökte mamman förklara för honom att det inte var hans pappa han såg utan en främling. Själv tror hon tror sig se honom varje dag och har nästan sprungit fram och kramat en vilt främmande man. Angela försöker intala Truman att han bara har dåligt samvete efter seglingsolyckan.

När Truman varit med om en del av alla dessa händelser och börjat ifrågasätta sin tillvaro sitter Truman, Angela och Meryl och tittar i ett fotoalbum från när Truman var liten samt från Trumans och Meryls bröllop. Angela förklarar för Truman hur mycket han betyder för henne, att han är hennes clown, (han sitter klädd i en clownhatt), allt för att få honom att känna sig älskad så han vill stanna kvar och vara nöjd med det han har. Det finns tomma sidor i albumet och Angela säger att hon gärna vill hålla ett barnbarn i sina armar innan hon går bort. Hon använder barn, precis som Meryl, som en anledning för Truman att

stanna hemma. Meryl använder Trumans mamma som ursäkt för att han inte ska åka iväg. Meryl försöker ge Truman skuld känslor genom att säga att Angela skulle bli så orolig om de inte talar om var de är någonstans.

Frihetskämpen

Truman får syn på Sylvia när de går i skolan och blir blixtförälskad. Hon får egentligen inte prata med Truman eftersom hon vill säga sanningen till honom. De smiter ändå iväg till stranden för att få vara ensamma en stund. De kysser varandra men när det kommer en man som ska föreställa hennes pappa och för bort henne, försöker hon snabbt förklara sanningen för Truman. Han förstår inte varför hon måste åka, ”pappans” förklaring är att hon är psykiskt sjuk och att familjen ska flytta till Fiji. Hon glömmer sin tröja på stranden, Truman sparar den och tar ibland fram den och drömmer sig tillbaka. Truman vill åka till Sylvia och det är längtan efter henne som driver honom till att resa iväg. På tröjan hade Sylvia en pin där det står: ”How’s it going to end?” Den frågan syftar på Trumans situation och liv, om han kommer att vara kvar eller räddas ur showen. Truman undrade själv det när han såg den, men trodde att den syftade på om han skulle lyckas charma henne eller inte.

I sin lägenhet har Sylvia bilder på väggarna som visar Truman bakom galler som att han är inspärrad och inte kan komma ut. Ett fotografi är samma som det i Trumans fotoalbum från när han var liten och hade en clownhatt. Han sitter bakom spjälor och texten som Sylvia har på sin affisch är ”Free Truman”. Med tanke på dessa affischer kan det finnas en grupp som vill rädda Truman. De kan även ses som motståndare mot medias makt över människorna. Sylvia blir en representant för dessa när hon ifrågasätter Christof, direktsant i ”Tru-talk” hans rätt till att bestämma över en annan människas liv.

Truman försöker återskapa bilden av Sylvia och river ur delar av bilder på ansikten ur tidningar för att göra ett porträtt. Han samlar olika delar till ett ansikte och lägger ihop dem till ett kort, dessa förvarar han på baksidan av ett fotografi på Meryl. När Truman seglar iväg har han med sig sitt hemmagjorda porträtt av Sylvia. När hon ser det gråter hon av glädje och ber till Gud att Truman ska klara sig och gå ut genom dörren från den skapade staden. Sylvia är den kvinna som har mest sanna känslor för Truman då hon inte vill se honom i den situationen han befinner sig i. Hon är också den som får Truman att lämna showen och upptäcka sanningen.

Människorna i månen

Medarbetarna som finns i Trumans måne, i kontrollrummet, har till uppgift att övervaka och kontrollera Truman. De följer honom dygnet runt genom olika kameror vilka de använder olika aktivt beroende på vad Truman gör. När Truman hittar på saker för att upptäcka sanningen är de med att styra skådespelarnas positioner genom att tala om vad de ska göra och när. Några av dem har tröjor med texten ”Love him, protect him”. De vill skydda honom från, ja vad vill de skydda honom från? Den hemska och farliga världen som finns utanför, eller från sanningen? Verkligheten som de lever i uppfattar de som hemsk och de vill inte att han ska behöva uppleva den.

Då Truman seglar i väg och Christof vill öka stormarna kring båten anser dock en del att han går för långt. En av medarbetarna vägrar att höja vågorna mer men då höjer Christof dem själv. De försöker i den situationen skydda Truman från att vara i Christofs händer och från att dö. Innan denna händelse sker, accepteras Christofs behandling av Truman som människa. Glädjen bland medarbetarna är stor när en känslofylld scen blir lyckad vilket innebär att allt fler människor väljer att följa showen och medarbetarna kan behålla sina arbeten och har möjlighet att följa Truman. De vill ha kvar honom i Seahaven för att kunna följa honom, en människa med äkta känslor. Därmed vill de inte att han ska upptäcka sanningen.

TV som meningsskapare

”The Truman show” kan ses som en dramaturgiskt uppbyggd TV-show som vill förmedla ett budskap om hur världen borde se ut. Christof intog en Gudsroll då han skapade sin drömstad och sa att: ”Seahaven is the way the world should be.” Genom att använda sig av Truman som är en äkta människa och skådespelare som passar in i Trumans liv, skapar Christof händelser som gör att åskådarna fortsätter följa Trumans liv och därmed också tanken på det perfekta samhället. TV-showen ger, via Truman, människor en mening med livet och en bild av hur samhället borde se ut, enligt Christof. Truman blir dock en skenbild för Christof då han endast ser honom via kameror och TV-skärmen. Genom hans försök att skapa den perfekta verkligheten blir Truman en idé om hur den perfekta människan bör leva och vara. Christof suddar ut gränsen mellan äkta och falskt, verklighet och TV. Han tjänar pengar på att skapa en TV-show där Truman ses som den äkta människan som kan följas. När Truman slår sönder bubblan som han lever i förlorar många människor en stor

del av sitt livs mening. Åskådarna har ingen sann människa att följa längre. Christof har förlorat sin skapelse och skådespelarna sin tillvaro i staden. Truman däremot får en helt annan syn på och mening med sitt liv.

Tillvaron via TV-skärmen

Åskådarna följer Truman dagligen, dygnet runt. Han blir en del av deras vardag och liv då de följer honom dygnet runt vad de än gör, arbetar, badar, äter eller umgås. Åskådarna lever i en, vad Baudrillard kallar, hyperverklighet (Baudrillard 1981:170). En effekt av att det följer Trumans liv är att de själva glömmer sina egna liv och det de inte tycker om i sin egen värld. Föräldrar låter barnen skrika när någonting spännande händer och biluthyrare låter kunder vänta. De är förövrigt biluthyrarna som fäller den sista kommentaren i filmen. De har blivit så vana av att följa en människa via TV:n och när det inte längre är möjligt, söker de efter någonting annat att följa som kan ge dem mening med tillvaron. Det är enklare att fly in i en annan värld än att ta i tu med sin vardag eller ifrågasätta den. På puben slår besökarna vad om huruvida Truman ska klara sig eller inte när han är seglar iväg. Det verkar inte fundera över vad som händer om Truman lämnar showen och därmed dem, han som har gett dem en trygghet och mening med tillvaron. Truman är deras hjälte, en människa som vågar bryta sig loss och släppa taget om det som varit och han gör det istället för dem. Han lämnar det som han inte vill vara med om, det falska, för att söka efter sanningen. När Truman seglar in i kulissen får han en ny uppfattning om sin tillvaro. Även om han då inte vet sin egentliga situation förstår han att han är inblandad i någonting. Då han väljer att lämna det som varit bekant ger han människor hopp om att vill man någonting så går det, det gäller att inte ge sig.

Åskådarna lever sig in i och är delaktiga i showen på olika sätt. En man följer Trumans segling liggandes i sitt badkar. Han hänger sig fast i sitt duschdraperi när Truman försöker hålla sig kvar i båten och skriker, "You can do it Truman, hold on". Trumans alla händelser följs med spänning av åskådarna. Alla åskådare har dock inte samma uppfattning om Trumans situation. En del anser att det är fel att behandla honom som de gör, andra känner glädje med att följa honom. De åskådarna som har i syfte att få Truman att inse att han är med på TV, försöker nå Truman genom att ta sig in i serien. De lyckas dock inte få honom att förstå sin situation.

Truman är en medborgare i en stad som styrs av kommersiella krafter. Saker Truman använder blir populära bland tittarna. Det finns en katalog att beställa attiraljer ur showen ifrån. I den finns allt från vad de äter och har på sig till dockor och hus som är miniatyrer av det som finns i showen. En flicka ses leka med en docka som liknar Meryl och på bordet framför flickan står ett hus som är en avbild av Trumans. Åskådarna kan liknas vid Platons fastkedjade människor i grottan som endast ser skuggfigurer av verkligheten. De tar del av det som visas på TV vilket blir en del av deras verklighet. Media är på så vis med att påverka vad som anses vara bra och vad som ska användas. Även då Christof är skaparen till showen så hade den inte fortlöpt utan konsumtionen av TV-showen samt sakerna från showen som går att köpa. De stora kommersiella bolagen gör allt de kan för att få människor att konsumera och inte ifrågasätta samhället och sin tillvaro, utan vara nöjda med det som finns tillgängligt. Så länge människorna konsumerar media utan att ifrågasätta verkligheten och finner sig i strukturen fungerar samhället som makthavarna vill. På liknande sätt är det i dagens samhälle, det utanför filmen. Genom olika TV-program uttrycks tankar och känslor som människor tar till sig, dessa tankar förmedlar en kunskap om världen men ger också mening med tillvaron (Lindgren 2005:9). Media används därmed för att förmedla den uppfattning om verkligheten som är lämplig och vilka beteenden som är acceptabla för att kunna upprätthålla skenet av ett normalt samhälle. Det normala behöver dock inte vara det bästa, utan det som gäller för tillfället och som gör. Om någon söker sanningen eller ifrågasätter det som ses, likt Platons grottmänniska, blir denne förklarad som konstig. Väljer människorna att inte finna sig i strukturen och gör revolution krossas samhället. Då Truman väljer att lämna sin stad upphör den existera Även den stora kommersiella satsningen som gjorts på showen upphör troligtvis med Truman. Därmed blir Trumans utgång både en känslomässig och stor ekonomisk förlust för många människor som levt med eller följt honom.

Livet i TV:n

Truman blir en simulering, en skenbild, för andra människors uppfattning om verkligheten. I och med att han kan följas dygnet runt blir han en del av människors vardagsliv, därmed också en del av deras uppfattning om verkligheten. Han finns i den autentiska verkligheten men existerar för åskådarna och Christof endast genom TV-showen. Truman upplevs inte leva i den autentiska världen då han endast ses och upplevs via kamerorna. Skådespelarna

ser dock honom direkt men de spelar roller, är kontrollerade och är falska mot honom. Han lever i en skapad stad, en scen som är avsedd för att kunna förmedla fängslande TV.

Skådespelarna kan också ses som en form av skenbilder då de uppfattas av åskådarna via TV-showen. Meryl säger att hon inte gör någon skillnad mellan offentligt och privat liv, det är en och samma sak när hon är med i "The Truman show". Hon har dock korsade fingrar på bröllofsfotot, hon ville inte gifta sig med Truman på riktigt. För henne är det ett skådespeleri, ett fejkat bröllop även om hon lever på scenen dygnet runt och trivs till en början med det. Åskådarna ser både Truman och skådespelarna genom TV-skärmen, men det är Truman som är den som de vill följa. Skådespelarna finns för att åskådarna ska kunna följa Truman, deras liv pågår inne i TV:ns värld. Truman blir även en del av skådespelarnas vardagliga liv. Känslomässiga band uppstår även då det är en skapad situation och skådespelare som agerar. Skådespelarna gör visserligen ett arbete men de lever nära Truman under många år och många känslor uppstår. En del känslor som visas är äkta, bl.a. Meryl när hon blir rädd för Truman. De känslorna är inte tänkta att finnas och bör inte finnas i den perfekta staden, därför lämnar hon showen. En del andra känslor är spelade för att lura Truman. För Trumans pappa, Kirk, var det jobbigt att lämna showen. Han tog det hårt att bli tvingad att lämna showen och då han saknade Truman efter att ha varit borta i 22 år, valde han att försöka ta sig in i showen igen. Eftersom hans rollfigur hade dött var han tvungen att smyga in igen. När de upptäckte honom och Truman började ställa frågor var Christof tvungen att skriva in honom igen för att Truman skulle lugna sig. På så sätt fick han vara nära Truman igen. För honom var Truman en riktig människa och han ville se honom på "riktigt", inte via TV-skärmen som en skenbild.

Truman är den sanna människan medan skådespelarna spelar en roll. De måste dock finnas för att Trumans liv ska kunna visas som äkta i TV. Men kan Trumans liv vara äkta när alla omkring honom spelar och fejkar sina känslor? Då Truman inte är medveten om att han lever i en, av en annan människa, skapad stad och att hans medmänniskor är skådespelare som påverkar hans uppfattning om verkligheten är hans liv äkta. Människorna i kontrollrummet styr vilka Truman får träffa och vilka händelser han ska vara med om. För honom lever alla i den autentiska världen under liknande premisser. På liknande sätt är det i olika dokusåpor som sänds. De är, till skillnad från Truman, medvetna om att de är instängda och filmade men vet inte alltid att det finns människor utanför som styr olika händelser. De tror att en del saker som händer är en slump. Det som människan förstår

utifrån sina erfarenheter och kunskaper uppfattar hon som verklighet. Så är det även för Truman, även om han existerar i TV och är en skenbild för många människor upplever han sin situation som verklig, därmed är hans liv och känslor äkta vilket han också förmedlar.

Även Truman uppfattar skenbilder av verkligheten när han tittar på TV. Det han ser på TV och i tidningar upplever han som verklighet. Det är egentligen endast skenbilder som påverkar hans uppfattning om verkligheten. TV-programmen försöker få Truman att stanna i staden och inte ifrågasätta tillvaron utan vara nöjd med den. På liknande sätt anser Baudrillard att media är med om att upprätthålla uppfattningen om verkligheten och därmed hindrar människor från att ifrågasätta samhällsstrukturen. Truman väljer att se genom de förklaringar och program som sänds för att få honom att stanna kvar. Han vågar ifrågasätta det som händer och de strukturer han befinner sig i. Genom att vara kritisk till media och samhället upptäcker han den sanna verkligheten. Han gör någonting åt det han inte accepterar genom att lämna det han anser vara fel.

Att välja sin tillvaro

Har Truman egentligen någon möjlighet att välja sin situation? Seahaven är, för Truman, som vilken stad som helst i världen. Han har kunskap via kartor om hur världen ser ut, men har aldrig lämnat Seahaven. Om han bara tar sig över vattnet tror han sig kunna resa vart han vill i världen. Han lever dock i en stad som är skapad av främst en person och som ständigt är kontrollerad och styrd. Å andra sidan är alla städer skapade men de är inte styrda och kontrollerade av en människa, i en tid och i det enda syfte, att göra bra TV. Det kan dock vara så som verkligheten upplevs i samhället utanför filmen, att ständigt vara övervakad av någon eller några. Allt fler övervakningskameror sätts upp på olika ställen i samhället, men var de sitter och om de är i funktion kan inte avgöras. På så sätt kan människan vara övervakad utan att alltid vara medveten om det. Det kan ge en trygghet på så sätt att människor kan se vad som händer men också ge en skrämseffekt så människor inte vågar begå brott.

Jean-Paul Sartre redogör i *Existentialismen är en humanism* för hur människan själv har ansvar för sin situation och existens. Människan besitter själv valmöjligheterna att styra över sitt liv och hon gör sina val vilka utformar tillvaron utifrån hur hon själv anser att alla människor bör vara. En människa är summan av sina handlingar och hon väljer att tro på

det som är viktigt för henne själv. Hon väljer att vara någon i förhållande till andra (Sartre 1946:51). Det kan kännas tryggare att vara kvar i det vana, det som känns igen. För att våga ifrågasätta det synliga krävs mod. Det är enklare att kisa mot det okända och vägra se det som egentligen finns än att ifrågasätta saker och sätta sig upp emot andra människors tankar. Truman har hittills funnit sig i den situation som han blivit tilldelad. Då han misstänker att det finns någonting annat än det han vet om försöker han ge sig iväg på olika sätt. Då han ständigt blir motarbetad väljer han att se händelserna och människorna ur ett nytt perspektiv. Han börjar ifrågasätta det som händer. När han inte får några svar som kan förklara händelserna på ett tillfredställande sätt, väljer att lita på sig själv och sitt förnuft i stället för att tro på andra.

Ett fiktivt liv

Skådespelarna har, för de mesta, en fri vilja att lämna showen eller stanna kvar. För att de ska kunna stanna kvar krävs dock att Truman hålls omedveten om showen och situationen. Så länge de lyckas hålla Truman kvar i staden kan även de leva det liv de har gjort i så många år vilket gett dem mening och arbete. Det är upp till skådespelarna själva om de vill leva i en fiktiv eller i den autentiska världen. Meryl som till en början trivdes med tillvaron som Trumans fru, valde dock att lämna showen då det blev obehaglig. Hon hade dock inget emot att leva i en fiktiv värld utan det blev Trumans beteende som avgjorde beslutet. Sylvias val var mellan att gå med på Christofs tankar och leva i den fiktiva världen tillsammans med Truman eller försöka få Truman att inse sin situation och därmed riskera att bli borttagen från showen. Eftersom hon anser att Christofs behandling av Truman är fel valde hon det sist nämnda alternativet. Därmed valde hon att inte leva i den fiktiva världen.

Sökandet efter sanningen

Det är inte människornas medvetande som bestämmer deras vara utan tvärtom deras samhälleliga vara som bestämmer deras medvetande (Marx 2003:240). Människan lever i ett falskt medvetande vilket gör att hon accepterar sin situation och tror att den är naturlig och omöjlig att förändra (Jansson 2002:94). Truman har mycket liten möjlighet att påverka vem han ska träffa och prata med. De människor som finns i Trumans omgivning är där för att vara ”rätt” person för showen. Deras uppgift är att inte få Truman medveten om sin egentliga tillvaro samt att upprätthålla staden och göra en bra TV-show som säljer och som skapar mening i många människors liv. Christof säger att människan accepterar världen

som den är, det är därför Truman accepterat sin tillvaro och inte misstänkt någonting förrän nu. Truman ser sig själv som en del av den stad och det samhälle han lever i. Hans situation kan jämföras med människorna i filmen "The Matrix" där Matrix är en skapad kopia av den sanna verkligheten. Truman föddes in i och lever i den skapade världen. Matrix förklaras i filmen som: "It is the world that has been pulled over your eyes to blind you from the truth." På samma sätt är det för Truman. Hans stad och människorna runt honom har gjort honom blind för sanningen, det sanna som finns utanför. Truman vill bort från staden, för att få mer erfarenhet och kunskap om verkligheten. Enligt producenten kan Truman, om han verkligen vill, lämna staden och upptäcka sin verkliga situation. Ingen kan tvinga honom att stanna kvar, eller? Han må vara i en kontrollerad värld där de flesta människor runt Truman gör allt de kan för att få honom att stanna. Det samhälle han lever i är inte villigt att släppa iväg honom. Han hör hemma där och ingen annanstans.

Truman har i många år accepterat sin situation, men längtan till Fiji och Sylvia är nu så stark att han vill förändra sin situation, att han blir motarbetad gör honom bara mer misstänksam och att han vill iväg ännu mer. De val Truman har att välja mellan när misstankarna blir allt starkare är, att antingen finna sig i situationen eller att undersöka vad orsaken är. Han väljer det senare alternativet. Även om det skulle vara bekvämt att återgå till det som han känner till och som han var hyfsat nöjd med är det längtan efter Sylvia och ett annat liv som gör att han vill ge sig iväg. Truman vet inte vad han har att vänta och för att kunna ge sig iväg, låtsas han återgå till att följa de gamla rutinerna igen. Genom att hitta på ett sätt att gömma sig och fly undan kamerorna lyckas han smita ut på natten när han förväntas sova och inte är lika bevakad. När Truman insett att hans pappa inte längre dog kan det ses som att Truman inte längre är rädd för vattnet utan själv vågar segla iväg på vattnet. Han seglar iväg för att försöka hitta Sylvia men också för att finna faktorerna som ligger bakom människornas agerande. Då Christof förklarar för Truman hur situationen egentligen är och att han är en TV-stjärna väljer han att gå ur showen. Det är först efter nästan 30 år av lögn som han förstår hur hans liv har varit. Eftersom Truman lyckas förändra sin situation fanns det möjlighet för honom att styra över sitt eget liv även då han var kontrollerad. Sanningen om situationen nådde tillslut även Truman. Det är svårt att dölja allting för en människa då det finns krafter som arbetar för att avslöja det sanna.

Slutdiskussion

De händelser som människan uppfattar, oavsett i medias värld eller i den utanför, tolkas på olika sätt. I såpoperor och filmer är händelser skapade, de händelser som sker händer troligtvis inte i världen utanför den skapade. Men samtidigt som de agerar gör de någonting här och nu, de gör någonting i verkligheten. Hur det sedan tolkas är upp till varje individ att avgöra. En person som aldrig har tittat på TV eller vet att det är en skapad serie, kan tolka händelserna som att de sker här och nu, i verkligheten. Om de skulle få berättat för sig hur det ligger till skulle de då få en annan uppfattning om serien, erfarenheter och kunskaper påverkar tolkningen.

Det finns en verklighet som alla människor lever i, men hur den uppfattas skiftar. Karaktärerna i filmen har olika uppfattningar av verkligheten och om den situation de lever i. De har också skiftande tankar och kunskap om vad som händer och varför. Då de lever under andra förhållanden än Truman har de andra erfarenheter och kunskaper vilket leder till att de tolkar händelser på ett annat sätt än Truman. Deras kunskap om situationen gör att de kan spela de roller de gör för att hålla Truman omedveten om sin situation. Av sina föräldrar och läraren i skolan, fick Truman kunskap om hur staden och världen såg ut samt vilka områden som var tillgängliga för honom och inte. Truman blev mer eller mindre påtvingad olika människor vilka gjorde allt de kunde för att hans situation skulle fortsätta vara en lögn för honom. Alla de händelser som av Truman ansågs vara konstiga fick, av antingen vännerna eller media, naturliga förklaringar vilket Truman till en början accepterade. När det blev för många annorlunda saker började han ifrågasätta tillvaron och händelserna. Så är det också i samhället utanför filmen. Händelser som sker får förklaringar som människor kan ta till sig och förstå. Om det händer annorlunda saker som inte går att förklara utifrån tidigare erfarenheter försöker människor finna svaren i det okända, ett alternativ är att blunda för det som inte går att förklara. Truman söker efter sanningen och för att nå den går han bortom det han kan uppfatta och vet existerar. Så länge Truman inte ifrågasätter sin tillvaro och alla människor runt sig, fungerar allt på det sätt som Christof och staden önskar. Börjar en människa ifrågasätta vad som händer och vilka strukturer som ligger bakom utformningen av sin situation blir man visad in i formen för det som anses vara passande att tro på och tycka. Även då många människor är med att påverka en människas uppfattning om sin situation och försöker förmå personen i fråga att göra någonting mot sin vilja, går det att förändra situationen. Det är dock enklare om

människorna i omgivningen är villiga att hjälpa till. Truman var ensam i staden om sin kamp för att förändra sitt liv men lyckades tillslut, tack vare att han inte gav upp.

Hur verkligheten uppfattas och om den sanna verkligheten är möjlig att skåda skiljer sig åt mellan teoretikerna. Utifrån Kants teori kan alla människor i filmen sägas leva i samma verklighet, de tillskriver verkligheten en mening av det som uppfattas, även då det inte är den sanna verkligheten. Den betydelse människan tillskriver en handling beror på kunskap och erfarenhet. Enligt Platons synsätt kan ingen av karaktärerna egentligen sägas ha sett den sanna verkligheten, men utifrån tanken att Trumans medvetande är det enda som är begränsat likt grottligheten, kan de övriga sägas ha sett det sanna men vill skydda Truman från det. De flesta skådespelarna samt Christof vill dock se Truman som den sanna och ärliga människa han är. Han ger dem en mening med sitt liv då de får möjlighet att leva ett tryggt liv och ges ett arbete. Om Trumans medvetande får syn på det som finns utanför grottan och blir nyfiken på det som finns utanför, finns risk att den kunskapen gör att han inte längre vill leva i den ofullständiga verklighetsbilden han hade från början. Många människor skulle i så fall förlora mycket av sitt liv och det de tror på. Därför väljer de flesta i Trumans omgivning att dölja sanningen och motarbeta honom i sitt försök att nå kunskap om den sanna verkligheten.

Media är en stor och viktig del för många människor. Åskådarna i filmen tar del av showen under större delen av sin vardag samt köper prylar som har anknytning till den. De upplever Truman som den sanna människan även då han lever i en kontrollerad stad och de inte vet vad som är styrt. Därmed blir de en tydlig metafor för hur människor upplever verkligheten via media och att de lever i en hyperverklighet. Även Truman tar del av olika mediebudskap men i hans situation är syftet främst att hålla honom kvar i showen. Han får dock också kunskap om hur andra uppfattar verkligheten via media.

Slutsatsen som jag drar av utifrån denna analys är att, de erfarenheter och kunskaper som en människa har gör att tolkningarna av det som åskådas leder till den uppfattningen om verkligheten man har. Det är främst människor i omgivningen som bidrar till hur den egna situationen upplevs, vilket de gör bl.a. genom att tala om världen utifrån sina egna tankar och erfarenheter av händelser och situationer. Media är också med att påverka människors uppfattningar om tillvaron då många tankar förmedlas genom olika program och

människor väljer att följa dessa dagligen, tar till sig, tolkar och låter de bli en del av deras liv.

Referenser

Barker, Chris. (2003). *Cultural Studies - Theory and Practice*. London: SAGE Publications Ltd.

Baudrillard, Jean. (1983) *Simulacra and Simulations*. I Mark Poster. (2001). *Selected Writings*. California: Stanford University Press.

Fredriksson, Gunnar. (1994). *20 Filosofer*. Stockholm: Nordstedts Förlag AB.

Hall, Stuart. (1997). *Representation – Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE Publications Ltd.

Jansson, André. (2002). *Mediekultur och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.

Kant, Immanuel. (2004). *Kritik av det rena förnuftet*. Stockholm: Thales.

Lindgren, Simon. (2005). *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*. Malmö: Liber AB.

Lyon, David. (1998). *Postmodernitet*. Lund: Studentlitteratur.

Magee, Bryan. (1999). *Bonniers stora bok om filosofi. Från antikens naturfilosofer till dagens moderna tänkare*. Stockholm: Albert Bonniers förlag AB.

Marx, Karl. (2003) *Texter i urval*. Stockholm: Ordfront.

Platon. Ur Parmenides. I Marc-Wogau, Konrad (1991) *Filosofin genom tiderna – Antiken, medeltiden, renässansen. Texter i urval*. Stockholm: Thales.

Platon. (2003). *Skrifter. Bok 3, Staten*. Stockholm: Atlantis.

Poster Mark. (2001). *What's the matter with Internet?* Minneapolis: University of Minnesota Press.

Ristilammi, Per-Markku. (2003). *Mim och verklighet. En studie av stadens gränser*. Stockholm: Brutus Östlings bokförlag AB.

Sartre, Jean-Paul. (1946). *Existentialismen är en humanism*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.

Övrigt material:

Filmer:

”The Truman show” (1998)

“The Matrix” (1999)